

Antti-Jussi Oikarinen
ylijohtaja
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Kauhajoen Ruokamessujen avaus 3.9.2010

Arvoisat näytteilleasettajat, yhteistyökumppanit, messuvieraat, hyvä yleisö - kotimaisen ruuan ystävät.

Kiitoksia kutsusta juhlavuoden messujen avajaisiin. Samalla tarjoutuu mahdollisuus onnitella Teitä ”kaksikymppisiä” Kauhajoen Ruokamessuja tänään, syyskuisena perjantaina merkittävästä työstä maakunnan ja osin koko valtakunnan ruokakulttuurin edistäjänä. Alkutaipaleilta muistan hyvin, kun maaseudun pienyritysten neuvojana jännitti seurata, kuinka se ensimmäisillä messuillaan ollut, ”oma” yrittäjä pärjää Hämes-Havusen suuren ja vaativan yleisön edessä. Hyvinhän on pärjätty kun on muistanut esitteissä ja kotisivuillakin kirjatun kantavan sloganin: Tuoreesti ajassa ja vahvasti perinteessä. Kauhajoen Ruokamessut jo 20. vuoden ajan.

Hyvä messuväki

Viime aikoina ekologiset ja taloudelliset kriisit ovat ravistelleet maapalloamme. Ne ovat ilmenneet pankki-, finanssi- ja ruokakriiseinä. Elintarvikkeiden hintojen nousu on synnyttänyt levottomuuksia eri puolilla maailmaa ja herättänyt huolta jopa ruuan riittävydestä. FAO, YK:n maatalous- ja elintarvikejärjestö on listannut yli 30 ruokakriisissä olevaa maata, pääosin Afrikassa, mutta myös Aasiassa ja Etelä-Amerikassa. On arvosteltu vauraiden maiden tai yhteisöjen esim. EU harjoittamaa maatalouspolitiikkaa suhteessa näihin kriisissä oleviin kehittyviin maihin. On kyseenalaistettu nykyisen menon jatkuminen, vallitseva talousmalli. Harjoitetun maatalouspolitiikan arviointi on jatkunut Suomessakin osin tämän globaalin tulonjaon näkökulmasta, osin taloudellisten sopeuttamistoimien innoittamana.

Arvostelukaan ei ole ulottunut vahvimmin ruoan turvallisuuteen, terveellisyyteen tai omavaraisuuteen, joilla on pystytty perustelemaan osittain nykypolitiikkaakin. Meillä monella on niin lähellä mielessä tuhkapilvet, kesän myrskyt, Venäjän palot ja sadon menetykset, kauempanakin maanjäristykset tai Kauko-Idän tulvat.

Hyvät kuulijat

Miltäpä sitten näyttäisi HUOMISEN RUOKA, jolla nimellä juhannuksen alla työnsä valmiiksi saanut strategiaryhmä jätti maa- ja metsätalousministerille esityksensä kansalliseksi ruokastrategiaksi. Strategiatyötä edelsivät taustaselvitykset, asiantuntijatyö, Huomisen ruoka –seminaari, keskustelupalstat, nettikeskustelut. Haluttiin luoda mielipiteitä mm. siitä, pitääkö suomalaisen ruuan olla suomalaista, mikä on ruuan tärkein ominaisuus, miten huomisen ruoka eroaa tämän päivän ruuasta, saadaanko ruuasta tarpeeksi tietoa, pidetäänkö tietoa luotettavana jne.

Huomisen ruoka lähti visioimaan, että vuonna 2030 suomalaiset kuluttajat syövät maukasta, terveellistä, kestävästi tuotettua ja turvallista ruokaa. Kuluttajilla on kyky tehdä tietoisia valintoja. Kysyntään vastaa osaava, joustava sekä kansainvälisesti kilpailukykyinen ruoka- ja palvelujärjestelmä. Alan kasvua ja kehitystä tukee hyvin koordinoitu korkean tason tutkimus- ja kehitystyö.

Haasteellinen visio, mutta järkeen käypä. Toteutuminen nojaa neljälle peruspilarille: Kuluttajalähtöisyydelle, Ruoka-alan kasvulle, Ruuan ja ruuan tekijöiden arvostuksen lisäämiseen sekä uudelle ruokapolitiikalle ja ruoka-asioiden hallintomallille.

Kuluttajälähtöisyys

Tarkoittaa sananmukaisesti kuluttajien tarpeisiin vastaamista.

Sopeutumista tarpeiden muuttumiseen, kulutuksen erilaistumiseen.

Tarvitaan jatkuvaa vuoropuhelua, uutta yhteistyötä kuluttajien, kaupan, ruokapalvelujen, jalostuksen ja alkutuotannon kesken. Tarvitaan viestintää ruokaan liittyvistä ominaisuuksista. Toiveena kuluttajat ovat esittäneet valinnanvaran paikallisen ruuan, luomuruuan ja pienyritysten tuotteiden pitämistä mukana tarjonnassa. – Kauhajoen Ruokamessut on osin vastaus tähän haasteeseen.

Ruoka-alan kasvu

Tavoitteena on, että Suomen ruuantuotannon arvo kaksinkertaistuu vuoteen 2030 mennessä. Tämän mahdollistaisi sekä viennin kasvu että siirtyminen korkeamman jalostusasteen tuotteisiin. Kasvun uskotaan perustuvan pienen maan ketteryysetuihin, runsaisiin luonnonvaroihin, ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja korkeaan osaamiseen. –Toteutumisessa riittää haastetta ruokamaakunnallekin.

Ruuan ja ruuantekijöiden arvostuksen lisääminen

Sanotaan, että kotimainen ruokakulttuuri keskieurooppalaistuu. Tai ainakin, jos se sitä tekisi, niin ruuan ja ruuantekijöiden arvostus lisääntyisi. Puuhailu ruuan äärellä, tiedon lisääminen ruuan alkuperästä, valmistamisesta, terveysvaikutuksista, ajanvaraamista rauhalliseen ateriointiin, nautiskeluun lisäävät kaikki arvostusta. Tämän on todettu johtavan myös terveellisempään syömiseen. – Ruokamaakunta ja sen ruuantekijät tarvitsevat arvostuksensa.

Uusi ruokapolitiikka ja ruoka-asioiden hallintomalli

Tarkoittaa sitä, että ruokapolitiikkaa ja erilaisia toimia koordinoitaisiin entistä tehokkaammin. Kotimaista ruokajärjestelmää hallinnoi kuusi (6) eri ministeriötä (sattumalta sama määrä kuin ELYjä). Yhteistyössä on

toivomisen varaa. Jatkossa pyritään aikaisempaa isompien kokonaisuuksien hallintaan ja ruokaan liittyvät politiikka-alat toimivat samaan suuntaan. Tänä päivänä kun tehdään ruokaan liittyviä selvityksiä, voivat ne olla keskenään päällekkäisiä tai jopa vastakkaisia. – Pienemmässä mittakaavassa ruokapolitiikan koordinoitua tarvittaisiin ruokamaakunnassakin.

Hyvä messuväki

Monia hyviä ajatuksia on laitettu muhimaan. Toivottavasti syksyllä selontekona eduskunnalle Ruokastrategia saa enemmän huomiota kuin juhannuksen alla kesäkuumalla. Jo Suomen ruuantuotannon arvon kaksinkertaistamistavoite vuoteen 2030 mennessä edellyttää poliittista yhteisymmärrystä ja päätöksiä mm. maatalouden investointien rahoituksesta ym. kilpailuedellytysten turvaamisesta. Strategian toteutuminen tarkoittaa vastuunottamista usealla taholla: poliittisten päättäjien lisäksi, maataloudessa, elintarvike- ja palvelualan ja kaupan yrityksissä, tutkimuksessa, tuotekehityksessä, hallinnossa, EU-politiikassa sekä tietysti meissä kaikissa kuluttajissa.

Etelä-Pohjanmaalla, maan johtavassa ruokamaakunnassa, kansallisen ruokastrategian lisäksi tarvitaan omaa kirkastettua visiota siitä, millainen ruokamaakunta Etelä-Pohjanmaa haluaa olla ja miten toimien visio tulee todeksi. Perusta on vahva ja tasapainoinen: vahva alkutuotanto, isot ja vähän pienemmätkin jalostusyrietykset, maatalous- ja elintarvikekoneiden valmistus, elintarvikekehityksen osaamiskeskus ja muu kehittämistoiminta, vahva neuvonta, koulutus ja hallinto.

Elintarvikeklusteri on tunnustettu kivijalka maakuntaohjelmassa.

Elintarvikeala on nostettu tärkeimmäksi alaksi eri seutujen strategioissa.

Voidaan sanoa, että etumatkaa Etelä-Pohjanmaalla on ja suhteellista etuakin. Mutta lisää yhteistä näkemystä ja vuoropuhelua tarvitaan toimenpiteistä ja keinoista. Muutkin juoksevat lujaa.

Lopuksi, hyvät kuulijat. Ruokamaakunnalle sopii tai ruokamaakunnalta jopa edellytetään, että on löydyttävä näyteikkunoita, joista maakunnan vahvan ruokaklusterin tuntomerkit on nähtävissä. Kauhajoen Ruokamessut on ansiokkaasti toiminut tällaisena näyteikkunana jo parikymmentä vuotta. Vuosi vuoden perään samoja yrittäjiä löytyy samoista nurkkauksista uudistetuin eväin, uudistetuin tuottein, niitä perään kuulutettuja innovaatioita haeskellen ja sulatellen. Uusiakin joukkoon on mahtunut. Tätä kehitystä on meidän ollut mukava seurata.

Toivotan yrittäjille voimia, intoa ja tulevaisuudenuskoa. Sekä messutapahtumalle menestystä seuraavaksi 20 vuodeksikin eteenpäin.

Kiitoksia!